

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

N A P R I E D.

Hajde, hajde braćo mila
Kud nas vodi vila!
Da se širi naša sila
Spod njezinih krilah!
S Bogom, slogom napried hajde,
Čekat više nije vajde!
Napried, napried hajde žurno,
Da nas nestrē vriome burno!
Napried sinci svi prosvjete!
Hajd na noge hajdete!

Bran' mo jezik, vjoru svetu,
Slobodu u svietu!
I sokola u poletu
Dižimo prosvjetu!
Grom nek puca, gora pada,
Slavjan nesme već da strada!
Napried složno hajd Slavjani,
Naš je Bog i naši dani!

Duha našeg hajde čete
Hajd pred nami, hajdete!
Nesmo Šokac propustiti
S Bunjevceom svedj iti,
U Ugarskoj vjekoviti
Slave se doviti!
Ma paklenske sile stale,
Past im naše od navale!
Napried, rode! Bog te ljubi,
Mora da se dušman gubi!
Napried svi do svoje svete
Slave majke hajdete!
Morjem sloge, rode, plivaj!
Slavsko sunce sivaj!
Slavo majko se neskrivaj,
Već nas blagoslivaj;
Brat uz brata jer postoji,
Milom Bogu slavu poji;

Napried, rodi, sad je hora
Našoj sreći svanut mora!
Napried da se svi dižete,
Napried složno hajdete!

Bit će naša vječna slava
Slavskih po dubrava';
Zora sreći već zasjava
Od Balkana plava;
Napried slavski juga rodi,
Zvezdom nek nas vila vodi
Do prosvjete dična hrama,
Dje su slavska braća sama,
Napried tam, kud sva već lete!
Napried i vi hajdete!

Blaž.

SUZE MATE FILIPOVIĆA

NA GROBU SVOG JEDINOG SINA SAKUPLJENE PO FABI MEŠTRU.

Uzeo zašit kad si dao
Sve ufanje žića mog?
Ah! ta što si stim postigo
Ti nebesah velik Bog?!

Uništiti stvor maleni
Koj se jošter veselio, — —
Ah! svevišnji dragi Bože
Tkoje tome uzrok bijo?

Angjeo jedan višej gori,
Tam gdje vičuja luć se kresi

Tamo sada on prebiva
Rajski u dvori na nebesi.

Tebij Bože to svejedno,
Ali tužnom meni nije
Jer mi on bia u životu
Sva ma radost i veselje . . .

Il je Bože mudrost tvoja
Može biti uvidila;
Užasnu kob kojabi ga
U životu mož bit stigla?

Da mu indi neoboli
Nježna duša odveć zdravo;
Iz milosti prevelike
Tis se njemu smilovao; . .

I uzo si što si dao;
Nu hvala Ti ipak zato:
Samo jedno jošter prosim — — —
Budi njemu Ti sad Tato!
Te i meni sat dok kućne
Da himbeni svit ostavim,
Pusti! da se šnjim sjedinim
I na vjeko Tobe slavim.

PUČKA ŠKULA.

I. P R I R O D O S L O V L J E.

(Produženje.)

6. Š.

O kretanju šetalice.

Uzmimo opet u ruku u 2-im §-u opisane viseću miru, to jest na koncu viseće olovno tane. To smo već uvizbali, da se o koncu viseće tane ili ma kakva težina, kad je pokrenemo, za koje vrime tamo, amo nija ili žuža. Sad dakle krenimo tane hotimice rukom sa svoga pravca b) na desno, do pravca e) i ovdje ga pustimo: tane će odmah nagniti doli, jer ga privlačna snaga zemlje k sebi vuće. pak tako će koso poći, i što dulje sve brže i hitrije ići do pravca svoga b) od kuda smo ga krenuli. Ali buduće da je tane sad isto tako sišlo doli, kano da je sa koso položene daske spušteno, pak kao god, kad se sa daske skotrlja krugla, nemože da stane na kraju daske već dalje hiti: tako isto ni tane nemože, os-

tati mirno kod pravca b) već mu valja dalje na livo ići. A zašto? To smo vidili da kretanje krugle ili ma kakvog tila, na koso položenoj daski što duglje to uzhitrenije i brže bija, pak tako i kretanje olovnog taneta je kod pravca b) uzhitreno, pak ga ova hitrina dalje tira. Ali kuda će? doli k zemlji nedamu konac, te tako mu valja uzgor na livo ići i dopriti do pravca f). Ovdje ga snaga težine opet vuće doli, te tako se krene i dogje do pravca b); ali ovdje mu brzina padajuć dobivena, neda počivati, već ga uznosi na desno do c), a odavde opet gornjim načinom sidje do b) i odnosno do d); i tako, što dalje, sve se manje i kratje nija, dok se najposli ne upokoji i nijanje mu nestane. A ovo je zbog toga, što tane u nijanju privlačna snaga zemlje ne pristano doli vuće. Ovako obišeno, na koncu viseće tano, zove se „šetalice“ a pojedino njegovo nijanje, zove se: „žučan je.“

Krenimo još jedanput istu šetalicu, pak pazimo na njezino nijanje, od prvog najdužeg, do posljednjeg najkraćeg, pak ako smo pozorno vižbali i brojili nijanjanje, opazit će mo, da je šetalica svoje prvo najduže nijanjanje, baš za toliko vri-

mena učinila ko i najkratje. Prvo nijanjanje je najduže i najbrže bilo, jer je šetalica sa najviše visine išla doli; a posljednje je najsporije i najmanje bilo što je šetalica sa najmanje visine pala. Iz ovoga se dakle ovaj zakon prirode izvodi:

Pojedino žužanje iste šetalice, biva za jedno i isto vrijeme.

U svakdanjem životu vidimo, da se kretanje šetalice raznovrstno upotribljava. Ovakvo se nijaju zvona, žužalice i. t. d. Ali najvažnije je upotribljenje šetalica, na sahtovima za duvar i na kulama toranima.

Osobito pak služi se sa šetalicama, kad se visine gorah-planinah mire. — Buduć da šetalicu, snaga težine to jest: privlačna snaga sridine zemlje nija, naravno: što dalje i više idemo od sridine zemlje, to je privlačna snaga slabija, slidovratno pak i nijanjanje šetalice; naprimer: kad bi izbroili koliko se puti nija šetalica kod naše kuće za vrijeme jednog sahta, i kad bi istu šetalicu na kakvu visoku goruplaninu uzneli, vidili bi, da se tamo manje putah nija, jer je tamo šetalica dalje od sridine zemlje, koja tilah k sebi privlači. Po ovim manjim nijanjanju šetalice, običavaju učenjaci visinu gorah-planinah izračunavati. — Dalje, kad bi izbrojili, koliko se puta nija šetalica, naprimer u Pešti za 24 sahta, pak kad bi je odneli, na drugu daleku stranu zemlje: ako bi tamo opazili, da se tamo šetalica za 24 sahta manje nija, to bi znak bio, da to mjesto dalje i više leži od sridine zemlje nego Pešta. Uz slid ovih pokušaja sigurno možemo reći, da nam zemlja nije ravno okrugla.

(Slidi.)

DVA BRATA ZLOBNIKA,

(Piše B. Auerbach.) privoć Laza Paču.

Ni Sovila nije bio bez pogrišakah. Glavna mahna njegova bila je velika mržnja pokazivana u svakoj prigodi proti rođenu bratu njegovomu. Kad su ga pitali: kako je Antun? odgovorio bi: ta tako!... A pri tom se uvik uhvatio rukama za vrat; zavezao je njima evor i izplazio dugu jezičnu. Te je tim davao znak, da će biti još običen!

Na ovo grdo ponašanje bilo je od strane pučanstva raznih pitanjah, huškana i smiha, — a Sovila ponavljao je taj zanat da javno vridja brata svoga. To je ipak sve nemarnim okom pratio Antun i sažaljivao je siromašna Sovilu. Pa kadgod su se braća sastala iznenadno bilo u krčmi, bilo kod sestre, uvik se je jedan od njih odstranio.

Na pomirbu njihovu već nitko u selu ni mislio nije. A jesu li igdi dvojica živila u razpri i neprijateljstvu, reklo se: da žive ko Antun i Sovila!

Nikad ih nisi vidio u jednoj sobi, nikad čuo u jednoj riči. Ako su se srili, nisu se uzajamno ni pogledali. Al ipak ako je jedan čuo, da drugi bolestan leži u krevetu, potrudio se daleko do sestre i rekao: idi, kao da mu nije najbolje! A tada je radio u dvoru tiho i mirno, samo da nebuni boljućeg si brata.

Izvan kuće i među ljudmi živili su u sveudiljnu neprijateljstvu i nitko više nije ni mislio, da je u njih i mrvice bratinske ljubavi.

Tako je to potrajalo do u 14-tu godinu. Antun je propiskao noveć prodanih dviuh njivah bez da je znao di? i kako? Dočim si je Sovila nabavio i malne svu izplatio jednu njivu. Antun je uzeo sad pomagati drugim u trgovini i želio se učiniti gosom digod opet jedne njive.

„U tom dojde nov kralj iz Misira (Egipca).“ Ovaj redak II. knjige Mojzijeve (gl. I. r. 8.), mogahu seljani pretegnuti na se; jer je umro stari dobričina svećenik, pod kojim je sve išlo po starom redu, i njegovo misto u župi naslidio mladi, revni pop, htijući dovesti sve u nov red.

Popodne jedne nedilje sidili su ljudi na sokaku. Među njimi bio i Antun. Pognut i sntljiv grizkao je suhu slamku. Tuda projde jedan razpuzten mladić. Niki izmed sidećih ljudih mašivši se ljepa rekne mu: gle, Pero! dobit ćeš četir oraha ako pokažeš, kako radi Sovila!

Dečak se uztežući odricao i htio dalje; jer se lukav

bojao tu sidećeg Antuna. Nu ljudi ga pograbe i prisile, a deran razširene stisne za vratom ruke i izplazi jezik. Smili se razlego do pola sela. Dečak zašte oraha, al ih manjkajućih nedobi od obećavatelja, Grohotan smih nastane opet medju svitinom. A deran ljut na lažljivca izpruži nogu, pa će ga da gura.

Medjutim sašao je u šetnji novi svećenik do gomilice sideća svita. Te baš kad su momčića pograbil da tuku, uzme ga pop u obranu. — Ostali ugledavši svećenika poustaju i poskidaju kape. Izmed njih poveo je jednoga sa sobom kroz selo i čuo od njega sve selske novosti.

Buduće subote popodne pozove svećenik Sovilu k sebi. Sovila je baš usrid sela lupao kamenje. Prepao se na taj poziv svećenikov tako, da mu je lula izpala iz zubih, a čekić mu do dva časa nepao na kamen. Nije mogao da se dovije; šta to može biti u kući svećenikovo?

Antun je baš pod kolnicom čistio svomu mrkovo podkovicu, te „svećane cipelice.“ Pri čišćenju je zviždukao kralašnu pismicu, pa ju prikidao, kad mu padalo na pamet: šta će biti sutra? jer mu je bio dostavljen poziv svećenikov. Jednom stranom se radovao toliko časti, da će moći govoriti s vridnim g. župnikom; a s druge strane je kroz zube mrmrlao: ta šta će on sa mnomo?

Svećenik je drugi dan, u nedilju, pridikovo (propovidao): gle kako je lipo i dobro, kad braća side zajedno! — Pokazao i dokazao je, kako je samo polovna srića i radost na zemlji, kad je neuživamo i nedilimo s onimi, koji su s nami ležali jednoć pod jednim majčinim sreem. Pokazao je, da roditelji ovdni nemogu biti sritni a na nebu blaženi, ako jim dica živu u zlobi, mržnji progonstvu i pakosti. Navoć je primer o Kainu i Abelu i rekao, da je bratoubojstvo bilo prvi otrovni plod griha.

Sve to i još više toga govorio je svećenik jasnim, gromkim glasom tako da su ljudi rekli: razstavlja zidove!

Naravno je pako da je više putah lakše iste zidove razstaviti, nego li raztvorit otvrdnute jur grudni ljudske.

(Slidi.)

UGARSKI ŠOKCI I BUNJEVCI.

III. PORIEKLO.

Samonikla dušo, roda moga bunjevačko-šokačkoga! tebi sam obećao kazati: što je to Panonija, i koji su narodi nekoć živili u toj Panoniji? pa me evo da s tobom trezno i razborno govorim o tom za tvoju korist.

Spomenu sam ti, da su slavenski praotci naši došli iz Azije ovamo u Evropu. Sjetio sam te i na to, da su oni posjeli današnju Rusku i sjevernu Prusku. Iztaknuo sam ti načim, kako su se razastri u prastaro pred Isusovo i predrimsko — tja od grčkog i feničkog — doba malne po svoj zaonda poznanoj Evropi. Prišapnuo sam ti i to: kako su u današnjoj Galiciji na iztoku i zapadu stanovala do g. 634 i 640 poslje Isukrsta u Bieljoj Hrvatskoj i Srbiji braća naša Srbi i Hrvati i kako su se pod rimskim carem Heraklijem spustili na jug u današnje postojbine svoje, dje su zatekli već prosviećene i kršćanstvom blagoslovljene praotce naše Slavjane. I kako od onda, tako je vidimo i danas — diele s nami sreću i nevojiju, dobro i zlo. A sad o Panoniji.

Panonije u vreme Rimljanah bile su četiri. One su zaokružavale osim ostalih pokrajina i naše predjele, u kojih žive Bunjevci i Šokaci danas. Ili da jasnije govorim: pod Panonije spadahu: Ugarska, Kranjska, ciela gornja i današnja Slavonija i dio Hrvatske do Kupe i Save rieke.

U tih Panonijah živio je ko i danas od pravieka naš slavjanski narod. Ime to nadjenuli su zemljani naših djedovah gospodujući Rimljani od naše slavske rieči českoga nariečja pan ili gospodar, koja označava sam svomu gospodarstvu pripušteni narod.

I danas imamo imenah gradovskih još od predrimsko dobe, koja jasno pokazuju, da su u njim stanovali Slavjani, a imena slavjanska zapisalo nam u poviesti rimsko pero. Kraljeva Velika n. pr. prastaro je selo danas blizu Lipovljanah

u Gradiškoj pukoviji u Slavoniji, koje sieda starost neprestano nas opominje, da je taj grad po imenu i stanovništvu tijam predrimškoga doba.

A pogledamo li na Baranjsku našu županiju, ej vi baranjski sinei, silna braćo Šokei! tu su nam mnoga mjesta puka naša slavjanska od prastarih dnevah. Katolj, Vršenda, Luč, Izip, Grabovac; viš Budina Višegrad; u Tolni Kočola, Dobrakosa (kod djola; Döbrököz); Medina, Pečuh (pet i čuh (v) rieč staroslavenska, znači: crkva) t. j. pet crkvih (latinski Quinque-Ecclesiae; a magjarski Pécs, uzeto od nas); Pešta (staroslavenski pješć, znači: peć; švabski: Ofen); nadalje: Kaloča u Peštanskoj (od kala, mulja, blata iliti mjesta u koga kalu leži selo i. t. d. uz mnogobrojna ina mjesta, koja su od predrimske ili rimske dobe pravoga slavjanskoga poriekla. Neizostavljan ni Viden (Beč) od starih Čehah prozvan i danas dielom Viden zvan.

Tvrdio bi, al se još za sada neusudim, k ovim pribrojiti: Raepetru, Ractitoš, Budmir, Boju, Daljok, Daraž, Boddolju, Ban, Cikovac, Šarok, Lukovište, Sojku, Munjorod, Olas (Ulaz), Kameneč (Kéménd), Šečuj (Szekeső) Muvač, Duž, Muč, Mrazu (Marazu), Drdu (Dardu), Brujngrad (Baranyvár), Petardu, Šumbreg, Duboku, i. t. d. jer su po svoj prilici iza rimskoga al svakako pred magjarskoga poriekla. Jer su ova, i još mnoga druga mjesta napučena od prastarih vremena čistim slavjanskim žvljem.

Što ovo ovdje mimogred spominjem neće začuditi nijednoga našince, a zatraviti iskrena brata Magjara; jer mi ugarski Jugovići ovimi redci nećemo drugo, van da ih sjetimo one latinske: hodie mihi, cras tibi, t. j. sugradjane Magjaru i Niemče! tako ti danas meni, a sutra će možda drugi tobi. Nas ste sebi zapostavili, nu mi smo se evo, hvala Višnjemu! još u dobar čas prenuli i za vama porenuli, — a Bog nam pomogao do cilja ukupnoga. Ta Ugarska i onako kroz vas bez nas nikada spašena! Vi trebate Poljsku i Česku, vi trebate složnu južnu Slavensku; one su vam nada u budućnost, pomoć u sadašnjosti!

(Slidi.)

Blaž.

MILANA HISTORIČNA PRIPOVIDKA ZA MLADEŽ I ZA RODITELJE.

OD NIKOLE GJORGJEVIĆ VUKIČEVIĆA.

XVIII.

B L A G A V I S T.

(Produženje.)

Strašimir od jedanput postane drugi čovik. Svist o tome da je svoje strasti pobjedio i glasu zdravoga razuma sliđovao, osićeše on sad u sebi s takvim zadovoljstvom, kakvo dotle nikada osićeo nije. Spokojstvo se povratu u njegove malo čas uskolobane grudi, kao što ljubka tišina sliđuje burnom vrjmenu. Čelo mu se razvedri, i zrak radosti zablista mu se u očima. Mali Čedomil prvi opazi ovu preminu i začudjen rekne: „Sad izgledaš i ti sladki oče tako ljubko i umiljato, kao što izgleda mati i Milana. Ti si mi sad s toga mnogo miliji nego što si do sad bio kad si se serdio, sad si tek pravi moj otač — primeti on.

Milana pristupi knezu Strašimiru i zafali mu kako je najbolje znala. — „Nemojteme tako faliti Milano, odgovori on“. — „Ja uvidjam da sam s vašim otcem nečovično postupao, i zato nemogu više ni jedno trenutje terpiti da on u tavnici čami. Idjite dakle što prije i javite mu, da je slobodan. Nezaboravite pri tom koju rieč i za mene prosloviti, i molite kneza otač vašeg, da mi oprostí što sam tako nečovično s njim postupao.“

Na to odzove Vidosava svoga supruga malo na stranu, i dvi tri rieči s njime probesidi, pa onda uzme Milanu pod ruku i odvode ju u drugu sobu, u kojoj je za nju bogato odilo već spremjeno bilo.

Milana spero s lica svog ugljarsku merku boju, očesljase lipo, i obuče se u bogato bilo ruvo. Ona izgledaše sad

mlogo lipša, nego što je bila dosad u siromaskom odilu. Obrazi joj bijau puni i rumeni kao kakva zrla jabuka, a lipo očesljana kosa joj do ramena dopiraše; plemenitost i ljubkost ukazivau se na licu njezinom.

Sad donese Vidosava jednu kutijicu punu dragocini ženski ukrasa pa rekne: ovo je aditjar tvoje Mater. Moj muž ga je meni poklonio, kad je Branislavac opustio, ali ja sam se stidila s tujjim aditjarom dičiti se i sačuvala sam ga pri sebi da ga tebi pridam. Primi ga dakle iz moji ruku. On je tvoj i bjo!

Milana s blagodarnošću primi kutiicu, i pogleda stvari koje u njoj bijau, ali se neobradova onako, kao što se Vidosava od nje mlade tome nadala, nego se razžali i ovako kroz plač progovori: „Majko, dobra majko moja! ovo zlato i kamenje drago spominje me na tebe i na tvoje mudre nauke savete. Ono mi je samo kao spomen od tebe milo i drago!“

„Pogledajte knjeginjo! — po kratkom razmatranju rekne ona Vidosavi — ovaj je persten bio vinčani moje pokojne matere; ovaj niz bisera dobila je ona o ispitu od svoje svekrovi; ovaj rukokras doneo joj je moj otač na dar iz Mljeta, kad ga je sa mnom obdarovala. Bože moj! meni se čini kao da sad moju pokojnu mater očima gledam. O šta smo mi ljudi na ovome svitu. Ovo kamenje, zlato i biser još se sjaje kao i prije, a tilo dobre moje majke odavna već trune u crnoj zemlji!“

Vidosava na to primeti: „Rajska dušo, rođjena moja Milano! Suze, što se iz tvoji očiju blistaju više vrde od ovog bisera, a dobrota tvoga serca dragocinjija je od dragog kamena, — i kad jedanput evatutji stvor tvoji promini podlegne, kad zubvrimenta i najtvrdji alem skerši i u prah pritvori, i onda će još nebeska dobroditelj krasiti i dičiti tvoju plemenitu, i neumerlu dušu.“ Vidosava namisti Milaninu kosu; na vrat joj metne niz bisera; udine joj u uši zlatne obodce i metne joj na mali perst diamantski persten. Ovaj bijaše povelik i prostran, i Milana smišetji se primeti: „Persten bi mogao izostatí, on se i tako meni nepristoi, jer ja nisam virona.“ (Viriti u crnoj gori znači: zaručiti, isprositi divojku.)

Knjeginja na to primeti: „Persten je taj za mali perst prostran, ali će za kažiput biti taman kako valja; nosite ga dakle na njemu. Ruka, koja je svome otcu toliko dobra učinila, zaslužuje da se dragim kamenjem ukrasi!“

Ovako lipo obučenu i opravljenu Milanu uzme Vidosava za ruku i uputi se s njome upravo k tavnici. Došavši do vrata od očične tavnice, Milana ih berzo otvori i ulazetji unutra veselim glasom uzklikne: „Blago meni oče, ti si slobodan!“ No kakose začudi kad opazi otač u kneževsko odilo obučena i s njime ona dva strana vojvode, koji bijau očividni malo čas dogodivšeg pozorija.

Branislav suze radosti prolivajućí zagerli svoju jedinicu govoreći: „Dobra kéeri moja, ti si s božijom pomoćí mlogo sjajniiju pobjedu oderžala, nego što bi najiskusniji vojskovođja s najodabranom vojskom oderžati kadar bjo. Vlast i oružana sila mogla bi primorati Strašimira, da meni slobodu i dobra moja povratí, ali samo takova ditinska ljubav kao što je tvoja, samo tvoje plemenito požertvovanje kadro je bilo Strašimirovo serce pobediti, i najvećeg zlotvora u najboljeg prijatelja priobraziti. Sad vidim da je Bog tvoju ditinsku prama meni ljubav blagoslovljio, i sva ona stradanja, što si mene radi priterpila, sjajnom nagradom uvinčao.“ (Slidi.)

JEDNA POŠTENA SLUŽAVKA!

Treći dan uskrsa 1784. godine u jednoj pruskoj varoši pojavise u jednoj kući vatra. Na mestu nesrećnog događaja skupljeni narod svašta je učinio: da oštećene porodice prtljag oslobodi. Domaćica iz jednog sobnjeg ormara uzme jedan svežanj u kome je nekoliko stotina talira bilo; izidje sa tim napolje dade nekome, da pazi nanj; ali u velikoj zabuni nije zapamtíla osobu kojoj je predala novce. Mnoštvom naroda vatra se brzo ugasi i žena nemogaše se opomenuti

komeje dala novce : na to pridje knjoi jedna služavka u onaj mah, kada se uplašena žena svakome tužila i preda njojzi povezani novac potpuno. Jedna druga služavka koja je to vidila a nije bila tako poštena reče joj : Ni si li ti luda šta toliki novac ne zadržu sebi ? Ta i onako je mračna noć bila kad si ti primila niko nebi znao da je kod tebe.“ Onaj pak odgovori : Bože me sačuvaj ! On bi me zaista kaznjio za to pa nebi imala nikakve koristi : ovako nije pak mirna savest; jer sam dobro učinila, što će me uspokojiti i usrećiti.

JEDNO DILO U DVIE SVEZKE!

Fridrik Vilhelm III. pošlje jednom svome časniku oficiru kojije hrabar a pored toga siromah bio, jednu knjižicu sa 500 talira. Na skoro najde se sa oficirum i zapita ga : Kako vam se dopada dilo što sam predje poslao ? Izvršno, Vaše Veličanstvo, odgovori upitani, tako sam ga rado čitao, da drugu svesku u najvećem nestrpljenju očekujem, kralj se nasmeši i na imendan mu pošalje taku istu i jednakog sadržaja knjižicu sa ovim nadpisom : Ovo je dilo u drugoj svezci završeno. U Subatici Irma Talaša. *)

KUĆA BUNJEVAČKA.

Sve ono što je na svietu, smatrase kao privrimentito, Mnogo puta se to nami nedopada, pošto bi želili na uvijek ono zadržati, što nam je milo i drago. Al mi onda zaboravljamo da je i to promieni podloženo, dakle svašta stari, vene, i trune, i gubi onu cieniu, koju je prije imalo. Što više i sam se čoviek promienjiva u svojih nagonih, pak više puta na ono omrzne, što je prije milovao; stalnosti dakle nenalozimo u onom što nam je uz srce prionilo — al neka se zato tužit, priroda mora imati podjednake zakone, dakle onda bi se stalnost i u ono što je nemilo uselila.

A bilo u bolesti, ili drugoj nesgodi to nas jedino tiši, da će se izmieniti, baš košto su nas u mudroslovju jednom učili, bol jel je slaba, ili je oštra, ako je slaba lahko se trpi, ako je oštra ne traja dugo — kakvo je takvo je — ipak je tišenje.

Premda nemilujem mudrovat, ovo sam ipak moro obilžit za one ljude, koji misle da je ono, što je u Crkvi, sve božje, dakle neprominjivo. To nije istina — košto je u onoj crkvi koju za bogoštovje zidjamo, jedno dielo tvorno ko sgrada, a iz nutra oltari, kipovi, slike, to je sve čovičje to valja izminjivat — a drugo dielo t. j. Svetinje, Svetotajstva i Žrtva Misna, to je božje što nije slabodno promienjivat, tako je i u onoj obćoj crkvi — koju Majkom crkvom imenujemo — pošto se u njoj sve crkve različne, sa svećenicu Biskupi i viernici zadržaju, jedna strana čovičja, i to su Svetkovine Svetobičaji — a druga božja t. j. Evangeoska nauka. Što god je u kršćjanskom bogoštovju to mora — Isusa prilikovat, dakle ozbilno čovičje i božje na sebi i u sebi imat.

Rekosmo o svetkovinah, da je to čovičje u Majki crkvi — koštoje čovičje u zidjanoj crkvi kipovi i slike. Ima na svietu i takvih ljudih : kojibi želili da jedna slika na oltaru, vjekovita vrimenta služi, radi čega nesmutjivaju se gledat pokaljaju odrpanu, otrcanu, al to netrieba vivotat, da bi ovo mnjenje kod njih uzrokovalo nabožno uvjerenje, već ponajviše kesa koja nerado izdaje, što se u nju metne ili neznanost koja buduć je lina misliti nerado sluša to, što je drugi namislilo.

Nije drugčie i po Majku crkvu imade takvih koji misle: da akoje što u nju kano čovičje uvedeno, da to po sve i dođuće vjekove mora obstojati, i kad koja razumna duša

*) Ovo nam je magjarica koja je za pojas zadila bunjevke, ova za svoju diku smatra kad može bunjevačko srbski jezik naučit, dočim se bunjevke u tom ponose: što svoj materinski jezik nimačkom ili magjarskom obućom gaze; prosti ljudi će kazat : gde je vrlina a gdje je sram i stid. Ured.

digne svoj glas : da bi valjalo ono izmieniti što je već u Majki crkve ostarilo, umah za graknu gavrani propast na taku dušu, srična ako može progonstvu izbići. Al na sriću ljudsku Isus nije baš u same čovičje ruke pridao upravu svoje crkve, već je na tu i Duha svetog poslao, koji i to popravi što ljudi pokvare, no kakvim načinom diluje Duh sveti, to nitkom nije objavio. Može se dakle sgoditi da što nikoji za progonstvo smatraju — da je to čin višjeg nagona, po oluji se čisti zrak, a zlato po vatri.

Dosta je znati da je bilo i takva doba u životu svete Majke Crkve: kada je o Božiću samo Dan porodjenja Isusova svetkovan. al je i takva — kada je ta svetkovina na četiri dana odtegnuta.

U prvi vjekovi Svete Majke Crkve — bile su zemlje po ljudma dobrim napućene, tribalo je dakle čovjeku više radit da se zahrani, — i zato nitkom nije došlo na pamet da valja koji sveti dan nedilji uzporediti — buduć je ovo dan odpočitka, falio bi koji bi mislio : da zato nije bjlo i onda svetih dnevah — odličnih svetacah kao Apostolah, i Mučeniakah dani — bili su u kršćjanluku uvijek odlikovani, al samo u crkvi službom božjom i s otom se svetili, ali se nisu dnevom odmora ubrojavali.

Kasnije nastalaje seoba pučka, božje providjenje ih krećalo da dolaze do podnožja križa, proti kojeg su se, iz prva borili i u toj borbi prijašnje Carevine i Kraljevine se raztočile, i nove sastavljale. Silni gradovi su porušeni sela opustjena, pučanstvo umanjano.

Kasnije se ovi puci selioci pokrstili. Al je dugo vrijeme tribalo dok su se i umirili. Što da se prije dostigne Sveta Majka Crkva i time se zato postarala, što je svete dneve sporila, buduć je to jedno sridstvo bilo za umirenje ovih pukovah, pošto su to obdržavali, da se na svete dneve nisu oružom borili.

Ovim načinom je postalo da su mnogi sveti dnevi dobili značaj nediljni t. j. opočitka, i tako i spolašnjim načinom svetkovani bili, buduć je ovako i sveta majka crkva više vrimenta stekla, da je mogla neznanu puke u kršćjanluku ubavistjivati, i njihovu čud pitomiti.

Tim putem je i dan Sv. Ivana Evngjelište i Mladinacah na čast svetkovine i opočitka uzvišen. Ipak ko bi mislio da su drugi apostoli po Svetoj Majki Crkvi manje celivani, što im dnevi opočitkom nisu označeni taj bi falio. Svetci se u crkvi posvetilištom Svete Mise i kod kuće, molitvom proslavljaju, a da je svakom svetcu koji se tako u crkvi celiva i opočitak, od radnje privezan bio, onda nebi ostalo zadosta vrimenta za radnju, a Isus je kazo da valja molit i radit, pak će mo tako kruha jisti.

Sv. Ivan Evngjelišta bio je jedan od Apostolah — komu je Isus najviše ljubavi očitovao. On je bio na gori Tabora kada se Isus priobrazio, on je na poslednjoj večeri, na grudi Isusovi ležao, kada je svoju plemenitu pridiku držao, on je slidio Isusa i onda kad su ga uhvaćena svi apostoli ostavili.

Navadno je ime Ivana kod bunjevacah, koje u židovskom jeziku znači krotkoću, ovaje znakom odlučnim služila svetcu, krotak čovjek spodobanje onom umiljatom podnebu — gdi neima zime ni žestine, već navadno vlada ljubka toplina, koju dragovoljno uživa i čoviek i živina, i rasitilo. Ako će dakle svi oni slaveni koji ovo ime nose ovaku čud pokazivat, — to će se već ovim načinom mnoge vrline u našem rodu ukučit. (Slidi.)

S V A Š T I C E.

1. Čega imaš najviše to najbolje čuvaj, jel hoćeti po naj pria nestati.
2. Ko nije zadovoljan onim što ima, izgubitće i ono što ima.
3. Nijedan zakon neruži, jel nije dan zlu već uči.
4. Tko mnogo spava taj često i gladuje.
5. Kakosi Otea i Starije stvoao, takočese i tebi vratiti.